

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne **PhDr. Z. S.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. A. L., advokátkou v K., proti žalovanej **L. K.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. J. F., advokátkou v K., **o určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 20 C 38/2008 , o dovolaniach žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2009 sp.zn. 11 Co 52/2009 a proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 22. januára 2010 sp.zn. 5 Co 404/2009

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 24. júna 2009 sp.zn. 11 Co 52/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 22. januára 2010 sp.zn. 5 Co 404/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom zo 4. decembra 2008 č.k. 20 C 38/2008-66 určil, že právny úkon nebohého D. F., narodeného X., zomrelého X. a L. K., narodenej X., ktorým D. F. previedol spoluvlastnícke právo k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. X. Správy katastra K., katastrálne územie T., k bytu číslo X. na X. poschodí obytného domu súpisné číslo X. nachádzajúceho sa na L. a pozemku parc. číslo X.-zastavaná plocha o výmere X. m², na základe kúpnej zmluvy z 23. mája 2002, je voči žalobkyni právne neúčinný. Súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne po právoplatnom ukončení sporu vo veci samej.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 24. júna 2009 sp.zn. 11 Co 52/2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a odvolanie proti výroku o trovách konania odmietol. V odôvodnení uviedol, že sa stotožnil so správnymi skutkovými závermi súdu prvého stupňa a s odôvodnením napadnutého rozsudku, na ktoré v celom

rozsahu poukazuje. Súd prvého stupňa úplne zistil skutkový stav veci, vzal do úvahy všetky rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo a vykonané dôkazy správne vyhodnotil vo vzťahu k uplatnenému nároku, ktorý aj správne právne posúdil. Z uvedených dôvodov bol napadnutý rozsudok vo veci samej, ako vecne správny potvrdený.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním, navrhla ho zrušiť a konanie zastaviť v zmysle § 243b ods. 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania odvodzovala z ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p. Žalovaná zároveň v dovolaní žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky povolil odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku. V odôvodnení dovolania dovolateľka súdom vytýkala, že konanie prebiehalo bez toho, aby vo veci existoval návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný. Podľa tvrdenia žalovanej je rozsudok súdu prvého stupňa ako aj rozsudok odvolacieho súdu postihnutý vadou podľa § 237 O.s.p. Poukázala na to, že na pojednávaní 7. februára 2008 právna zástupkyňa žalobkyne uviedla : „Vzhľadom k tomu, že odporca v 1. rade D. F. v priebehu konania zomrel, ja netrvám na tom, aby prebiehalo konanie aj voči jeho právnym nástupcom, ktorými sú deti K. P. a L. K. rod. F., ktorá je zároveň v tomto konaní označená ako žalovaná v 4. rade“. Po tomto prednese súd vyhlásil uznesenie, ktorým : 1. zastavil konanie voči právnym nástupcom nebohého D. F. a to K. P. a L. K., 2. vyslovil, že vo vzťahu medzi žalobkyňou a právnymi nástupcami žalovaného v 1. rade žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov, 3. konanie vo vzťahu medzi žalobkyňou PhDr. Z. S. a žalovanou L. K. vylúčil na samostatné konanie. Uznesenie bolo vyhotovené v písomnej podobe, nadobudlo právoplatnosť 14. marca 2008, konanie o vylúčenom nároku prebiehalo na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 20 C 38/2008. Okresný súd teda jedným uznesením vyhlásil dva navzájom si protirečiacie výroky. Na jednej strane konanie voči L. K. zastavil a na druhej strane nárok žalobkyne voči L. K. vylúčil na samostatné konanie. Uvedené výroky nadobudli aj právoplatnosť. Ak žalobkyňa netrvala na podanej žalobe voči dovolateľke ako právnej nástupkyňi po nebohom D. F., nemohla na nej trvať voči dovolateľke ako pôvodne žalovanej v 4. rade. Ide stále o jednu a tú istú osobu. Na toto procesné pochybenie poukázala dovolateľka aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, no odvolací súd pochybenie nenapravil, dokonca sa s ním v potvrdzujúcom rozsudku ani nevysporiadal.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu poukázala na správnosť rozhodnutia po vecnej i právnej stránke a navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal jej náhradu trov dovolacieho konania.

Okresný súd Košice II uznesením z 24. septembra 2009 č.k. 20 C 38/2008-117 zamietol návrh žalobkyne na vydanie opravného uznesenia v zmysle jej návrhu z 11. septembra 2009. Písomným podaním podala žalobkyňa návrh na opravu uznesenia Okresného súdu Košice II zo 7. februára 2008 č.k. 20 C 516/2003-167, ktorým bolo konanie voči právnym nástupcom nebohého žalovaného D. F. a to K. P. a L. K. zastavené. Konanie vo vzťahu medzi žalobkyňou PhDr. Z. S. a žalovanou L. K. vylúčil na samostatné konanie. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že návrh žalobkyne na opravu uznesenia nie je dôvodný, pretože v danom prípade nedošlo k zrejmej chybe v písaní. Súd prvého stupňa poukázal na to, že uznesením zo 7. februára 2008 došlo k zastaveniu konania voči L. K. ako právnej nástupkyňi žalovaného D. F. a tretím výrokom bol vylúčený nárok žalobkyne voči L. K. ako pôvodnej žalovanej, a teda neexistuje rozpor medzi prvým a tretím výrokom predmetného uznesenia.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach zmenil uznesenie okresného súdu tak, že opravil výrok uznesenia č.k. 20 C 516/03-167 zo 7. februára 2008 v časti prvého výroku, ktorý má správne znieť: Súd konanie proti právnej nástupkyňi nebohého D. F., K. P. zastavuje. Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že v prvom a poslednom výroku napadnutého uznesenia sa zastavuje konanie voči K. P., ako aj L. K. a zároveň sa konanie vo vzťahu medzi žalobkyňou PhDr. Z. S. a žalovanou L. K. vylučuje na samostatné konanie. Zrejmou nesprávnosťou je, že totožný účastník – L. K. mala zastavené konanie, ako aj vylúčené konanie na samostatné konanie, a teda nadbytočne bolo konanie voči L. K. zastavené. Odvolací súd teda vyhovel nároku žalobkyne nápravou uznesenia poukazujúc na ustanovenie § 164 O.s.p. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol s poukazom na § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, navrhla ho zmeniť tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdí uznesenie Okresného súdu Košice II z 24. septembra 2009 č.k. 20 C 38/2008-117. Žalovaná v odôvodnení dovolania poukázala, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa názoru dovolateľky oprava, ktorú odvolací súd vykonal svojím uznesením v nijakom prípade

nezodpovedá zápisnici z pojednávania konaného 7. februára 2008 a preto nemôže ísť ani o chybu v písaní ani o zrejmu nesprávnosť, ktorú je možné odstrániť postupom podľa § 164 O.s.p. Dovolateľka považuje záver súdu o tom, že právna zástupkyňa žalobkyne svojím prednesom na pojednávaní konanom 7.2.2008 netrvala len na konaní s K. P. a naopak trvala na ďalšom konaní so žalovanou za hrubo svojvoľný výklad súdu. Dovolateľka za inú vadu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci považuje to, že o návrhu žalobkyne na vydanie opravného uznesenia rozhodoval súd v celkom inom konaní, než v akom bolo predmetné uznesenie, ktorého opravy sa žalobkyňa domáhala, vydané.

Žalobkyňa využila možnosť vyjadriť sa k dovolaniu, v ktorom uviedla, že napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach považuje za správne a navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal žalobkyňi náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie proti rozsudku podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním žalovanej napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalovaná napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho

súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). So zreteľom na to je zrejmé, že dovolanie nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p.

Dovolanie žalovanej by vzhľadom k uvedenému bolo procesne prípustné, len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., podľa odvolacieho súdu totiž postupom odvolacieho súdu bola žalovanej odňatá možnosť konať pred súdom.

Skúmanie prípustnosti dovolania v prípade, že toto smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) je založené vždy na individuálnom prístupe k prejednávanej veci. Judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k prípustnosti dovolania a z dôvodu odňatia možnosti konať pred súdom je bohatá a zahŕňa rôzne situácie procesného charakteru. Vady konania vymedzené v zhora uvedených častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného

práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj článok 46 a nasledujúce Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/2003), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Krajský súd sa vo svojom rozsudku z 24. júna 2009 vôbec nevysporiadal s námietkou žalovanej uvedenej v odvolaní proti rozsudku okresného súdu ohľadne toho, že na pojednávaní okresného súdu 7. februára 2008 bolo vyhlásené uznesenie, v ktorom súd konanie voči právnym nástupcom nebohého žalovaného D. F. a to K. P. a L. K. zastavil (v prvom odstavci) a konanie vo vzťahu medzi žalobkyňou PhDr. Z. S. a žalovanou L. K. vylúčil na ďalšie konanie (v treťom odstavci). Súd konal s osobou, t.j. žalovanou, voči ktorej bolo konanie zastavené a vylúčil na samostatné konanie vo vzťahu k žalovanej L. K. napriek tomu, že v prvom odstavci tohto istého uznesenia konanie voči L. K. zastavil. Na uvedenú námietku žalovanej odvolací súd vôbec nereagoval.

Svoje rozhodnutie teda neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). V posudzovanom prípade dovolateľky to tak nebolo a preto možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu

vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti. Z práva na spravodlivý proces totiž vyplýva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že (ne)majú význam pre rozhodnutie vo veci samej (porovnaj Krasko c/a Švajčiarsko 1993).

Tým, že uvedené princípy neboli rešpektované odvolacím súdom, došlo k porušeniu základného práva dovolateľky na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s § 157 ods. 2 O.s.p. a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. f/ O.s.p., ktorý viedol nielen k prípustnosti, ale aj dôvodnosti mimoriadneho opravného prostriedku podaného žalovanou.

Pretože napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je správny, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania.

Pokiaľ ide o dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5 Co 404/2009 označeným vo výroku tohto uznesenia v druhom odstavci, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) aj v tomto prípade po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), vychádzal z toho, že podaný opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkom podať dovolanie len z tých dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p. Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod, ktorým bolo dovolanie odôvodnené, nie je v dovolacom konaní posudzovaný podľa toho, ako bol označený, ale predovšetkým podľa jeho obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p.). Dovolací súd sa pritom obligatórne zaoberá vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zaťaženom procesnou vadou, nie je daná teda len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť, jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Zo spisu vyplýva, že v odvolacom konaní došlo k vade uvedenej povahy.

Podľa § 164 O.s.p. súd kedykoľvek aj bez návrhu opraví v rozsudku chyby v písaní a počítaní ako aj iné zrejme nesprávnosti. O oprave vydá opravné uznesenie, ktoré doručí účastníkom.

V predmetnej právnej veci je nepochybné, že prejav vôle žalobkyne prostredníctvom jej právneho zástupcu, t.j. späťvzatie žaloby vo vzťahu k L. K. bol učený, konanie voči L. K. bolo súdom prvého stupňa právoplatne zastavené. Na druhej strane však bolo konanie voči tej istej osobe vylúčené na samostatné konanie.

Odvolací súd vo veci postupoval v zmysle ustanovenia § 164 O.s.p., hoci o takýto prípad v danej veci nejde, nejedná sa tu o zrejmu nesprávnosť. Odvolací súd sa dopustil pochybenia v tom zmysle, že nesprávne právne posúdil túto procesnú otázku.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní postihnutom vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.). Ďalšími námietkami žalovanej uvedenými v dovolaní sa nezaoberal.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

